

Proxecto Ríos conta con material didáctico que che axudará na túa inspección de río

Este material entrégase de forma gratuíta aos grupos participantes:

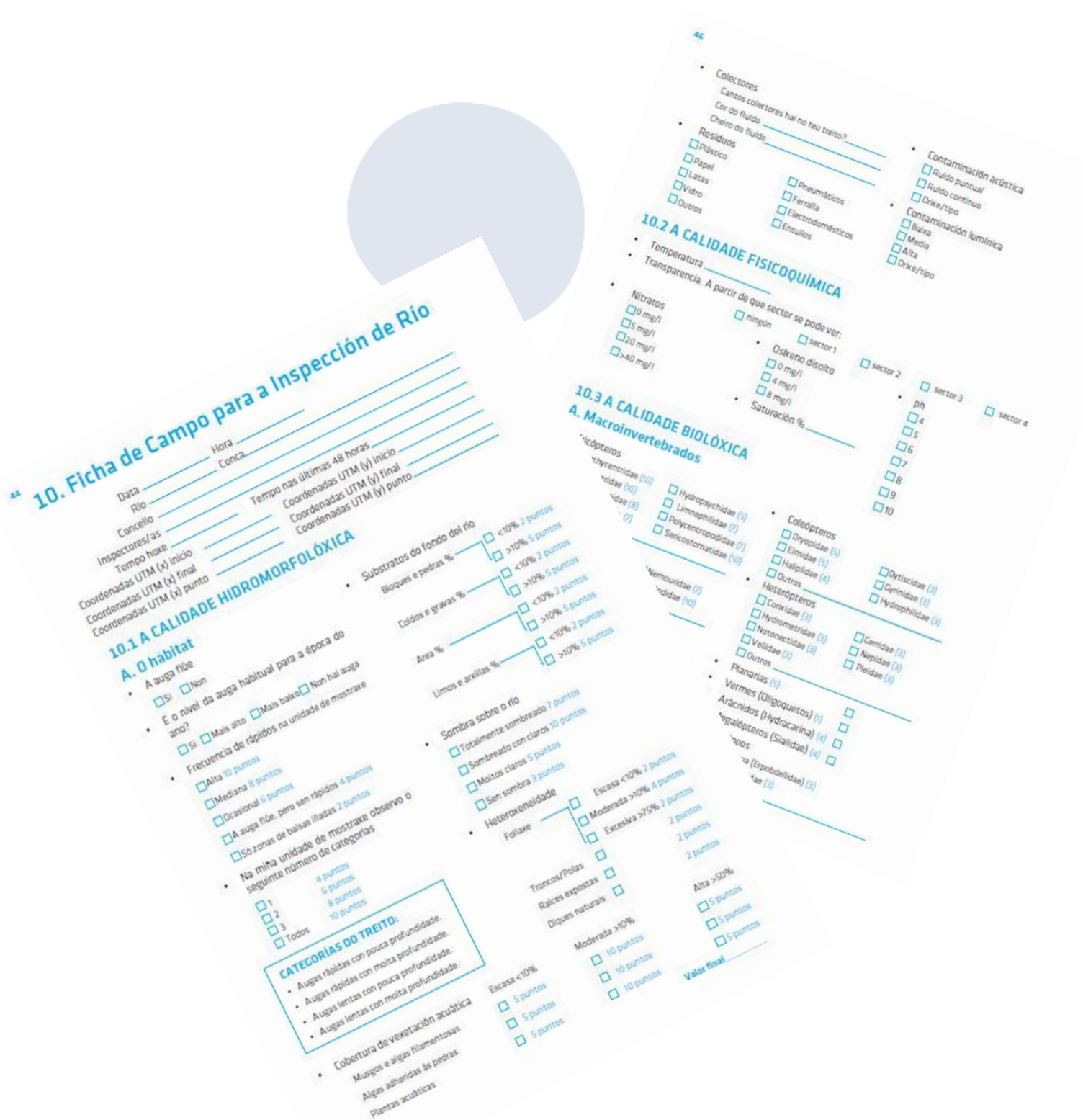
- **Manual de inspección básica de ríos**

Onde se describe paso a paso a metodoloxía que se debe seguir para facer unha inspección no teu treito de río

- **Ficha de inspección de ríos**

Será a ficha que debes cubrir para enviar os datos ao Proxecto Ríos. Divídese no análise da calidade hidromorfolóxica, físico-química e biolóxica do treito de río

10. Ficha de Campo para a Inspección de Río

44

Data _____ Hora _____
 Río _____ Conca _____
 Concello _____
 Inspectores/as _____
 Tempo hoxe _____
 Coordenadas UTM (x) inicio _____
 Coordenadas UTM (x) final _____
 Coordenadas UTM (y) inicio _____
 Coordenadas UTM (y) final _____
 Tempo nas últimas 48 horas _____
 Coordenadas UTM (y) punto _____
 Coordenadas UTM (x) punto _____

10.1 A CALIDADE HIDROMORFOLÓXICA

A. O habitat

- A auga flúe
  - Si Non
- É o nivel da auga habitual para a época do ano?
  - Si Mais alto Mais baixo Non hai auga
- Frecuencia de rápidos na unidade de mostraxe
  - Alta 10 puntos
  - Mediana 8 puntos
  - Ocasional 6 puntos
  - Á auga flúe, pero sen rápidos 4 puntos
  - Só zonas de baixas illadas 2 puntos
- Na miña unidade de mostraxe observo o seguinte número de categorías
  - 1 4 puntos
  - 2 6 puntos
  - 3 8 puntos
  - Todos 10 puntos

CATEGORÍAS DO TREITO:

- Augas rápidas con pouca profundidade.
- Augas rápidas con moita profundidade.
- Augas lentas con pouca profundidade.
- Augas lentas con moita profundidade.

- Cobertura de vexetación acuática
  - Musgos e algas filamentosas
  - Algas adheridas ás pedras
  - Plantas acuáticas

10.2 A CALIDADE FÍSICOQUÍMICA

46

- Colectores
  - Cantos colectores hai no teu treito? _____
  - Cor do flúido _____
  - Cheiro do flúido _____
- Resíduos
  - Plástico
  - Papel
  - Latas
  - Vidro
  - Outros _____
- Contaminación acústica
  - Ruído puntual
  - Ruído continuo
  - Orixe/tipo _____
- Contaminación lumínica
  - Baixa
  - Media
  - Alta
  - Orixe/tipo _____
- Temperatura _____
- Transparencia. A partir de que sector se pode ver:
  - ningún sector 1 sector 2 sector 3 sector 4
- Nitratos
  - 0 mg/l
  - 5 mg/l
  - 20 mg/l
  - >40 mg/l
- Oskeno disolto
  - 0 mg/l
  - 4 mg/l
  - 8 mg/l
- Saturación % _____
- pH
  - 4
  - 5
  - 6
  - 7
  - 8
  - 9
  - 10

10.3 A CALIDADE BIOLÓXICA

A. Macroinvertebrados

- Trichopteros
  - Hydropsychidae (10)
  - Limnephilidae (5)
  - Polycentropodidae (7)
  - Sericostomatidae (10)
- Coleópteros
  - Dryopidae (5)
  - Eimidae (5)
  - Halophilidae (4)
  - Outros _____
- Heterópteros
  - Corixidae (3)
  - Notonectidae (2)
  - Veliidae (2)
  - Outros _____
- Planarias (5)
- Vermes (Oligoquetos) (1)
- Arácnidos (Hydracarina) (4)
- Megalópteros (Sialidae) (4)
- Anélidos (Erpobdellidae) (3)
- Dytiscidae (3)
- Gyrinidae (3)
- Hydrophilidae (3)
- Camidae (3)
- Nepidae (3)
- Pleidae (3)

Valor final

- Escasa <10%
  - 5 puntos
  - 5 puntos
  - 5 puntos
- Moderada >10%
  - 10 puntos
  - 10 puntos
  - 10 puntos
- Alta >50%
  - 5 puntos
  - 5 puntos
  - 5 puntos

- **Fichas identificativas**

- Un total de 13 fichas que che axudarán a identificar a flora e a fauna do teu río, alén do patrimonio etnográfico.

Ademáis con estas fichas poderás calcular certos índices da calidade do teu río, diferenciar as familias de macroinvertebrados, identificar especies invasoras...

REPTIS

COBRA DE COLAR
(*Natrix natrix*)
Tamaño: 120cm
Hábitat: Ocupa hábitats moi diversos pero sempre preto da auga. Alópase en zonas húmidas con bosque aberto, pantanos ou, incluso en prados con silveiras. É unha boa nadadora.

Lagarto das silveiras
(*Lacerta schreiberi*)
Tamaño: ate 14 cm
Hábitat: Ambientes húmidos, pastizais e lindes de bosque a carón da auga.
Distribución: Endémica do noroeste peninsular. Presente en toda Galiza.

SAPOCOMCHO COMÚN
(*Emys orbicularis*)
Tamaño: 20 cm
Hábitat: Prefire augas quedas, de corrente lenta, con plantas acuáticas e vexetación abundante nas beiras. Alópase en regatos, lagoas, pantanos e incluso en augas salobres.
Distribución: moi ameazado en Galiza

COBRA SAPEIRA OU VIPERINA
(*Natrix maura*)
Tamaño: 100 cm
Hábitat: Vive moi preto ou dentro da auga. Alópase en ríos, torrentes, pozas, lagoas, pantanos, lodos... prefire augas quedas.
Distribución: moi abundante nas zonas máis meridionais.

TARTARUGA DE FLORIDA
(*Trachemys scripta*)
Tamaño: 20 -30cm
Hábitat: Especie **alóctona**, proveniente de acuarios. Adópase moi ben a todo tipo de ambientes, ríos, lagoas artificiais. Prefire principalmente augas quedas, aínda que non estean limpas.
Están a desprazar ao sapo común

Árbores

Bidueiro
(*Betula alba*)
Ate 20 m C
Fl: IV e V
Fr: VII e VIII

Ameneiro
(*Alnus glutinosa*)
Ate 25 m C
Fl: II e III
Fr: outono

Abeleira (*Corylus avellana*)
Ate 9 m TB, MM-C
Fl: I a III
Fr: VIII e IX

Freixo
(*Fraxinus excelsior*)
30-40 m MM, AM-C
Fl: primavera
Fr: VIII e IX

Chopo negro
(*Populus nigra*)
Ate 30 m TB, MM-C
Fl: II a IV
Fr: primavera

Chopo branco
(*Populus alba*)
Ate 25 m TB, MM-C
Fl: II a IV
Fr: IV e V

Vimbeira
(*Salix viminalis*)
Ate 10 m TB, MM-C
Fl: III e IV
Fr: VI

Freixo
(*Fraxinus angustifolia*)
Ate 25 m TB, MM-C
Fl: II, III e IV
Fr: verán

Salgueiro común
(*Salix atrocinerea*)
Ate 15 m C
Fl: I a IV
Fr: IV e V

Salgueiro
(*Salix salviifolia*)
Ate 6 m C
Fl: II a IV
Fr: III e V

Salgueiro branco
(*Salix alba*)
Ate 25 m C
Fl: III a IV
Fr: IV e V

Abreviaturas
TR: terras baixas   C: caduca   Fl: floración
MM: media montaña   P: perenne   Fr: froito
AM: alta montaña

ADEGA - A

Proxecto Ríos Catalunya

Colabora

MACROINVERTEBRADOS

PLANARIAS ou TRELIÇOS Dugesitidae (5)	OLIGOQUETOS Serranellidae (1)	SARCOLEPTOS ou HIRUDINEOS Ephemerellidae (3)	CRUSTÁCEOS pulgas de auga ou cladoceros (Cladocera) (3) cópulas (Copepoda) (3) ostracodos (Ostracoda) (3)	AMÉLIBIOS Gammaridae (6)	de anguivoro de río (Sarcot) Ameletidae (10)
MOLUSCOS Anodidae (5)	hélixidos Hydrobiidae (3)	gasterópodos Gastropoda (3)	ARÁCNIDOS Acari aquáticos (Hydracarina) (4)	invertebrados Acanthidae (3)	carangueiros de río americanos Cambaridae (10)
invertebrados Lymnaeidae (3)	hélixidos Physidae (3)	EFEMÉRAS e EFEMÉROPTEROS Baetidae (4)	Caenidae Caenidae (4)	LIBELINAS e CABALEGOS DO DEMO ou DOGHAIDE	
Planorbidae Planorbidae (3)	espiralidos Espiridae (3)	Ephemeroptera Ephemeroptera (10)	Leptophlebiidae Leptophlebiidae (10)	libelinas Zygoptera (3)	gómidos Gomphidae (3)
Unio Unionidae (6)	invertebrados Haptophoridae (6)	Ephemeroptera Ephemeroptera (10)	invertebrados Acanthidae (10)	libelinas Libellulidae (3)	libelinas Libellulidae (3)
		invertebrados Ephemeroptera (10)	invertebrados Ephemeroptera (10)	invertebrados Leptophlebiidae (3)	invertebrados Leptophlebiidae (3)

Indice de calidade da zona de ribeira (QRISI)

Determinar a calidade da ribeira

Suma os puntos de cada unha das tres categorías (A, B e C) e observa en que nivel de calidade se atopa a zona de ribeira

ALTA 9-12 puntos	MEDIA 5-8 puntos	BAIXA 0-4 puntos
----------------------------	----------------------------	----------------------------

A. Estado da beira e da ribeira ou grao de naturalidade

0 puntos só esaxido	1 punto con arbustos	2 puntos con arbustos
2 puntos arbustos atrinxeiros	4 puntos bosque de espaxión (cobertura > 50%)	6 puntos bosque denso

B. Conectividade coas formas vexetais adxacentes.
Observe se máis aló da zona de ribeira atopanse formacións vexetais máis ou menos naturais (bosques, prados), que den continuidade a zona de ribeira.

TOTAL: existe relación entre a zona de ribeira e o ecosistema adxacente, tanto se hai como se non bosque de ribeira.
- Con (1) ou sen bosque de ribeira (2) 4 puntos

PARCIAL: (do 50%)
1-con campos agrícolas
2-con urbanizacións ou infraestruturas 3 puntos

NULA: a ribeira queda como un sistema illado, non existe permeabilidade entre ecosistemas adxacentes.
1-con campos agrícolas 1 punto
2-con urbanizacións e infraestruturas 0 puntos

C. continuidade da vexetación de ribeira ao longo do río
Observe se as formacións vexetais da zona de ribeira están presentes ao longo de todo o voso tramo do río, de xeito continuado.

TOTAL- masa vexetal continua ao longo de todo o tramo estudado (500m aprox)

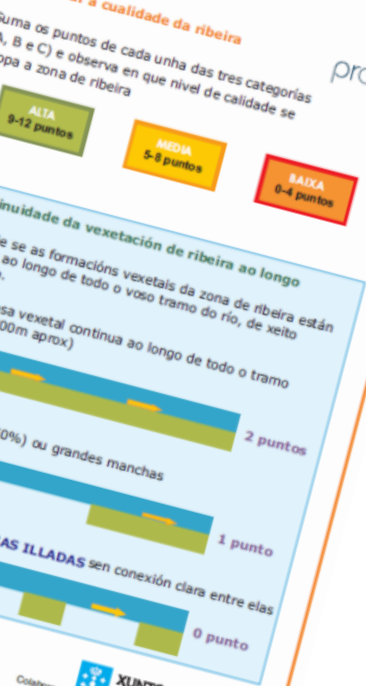
Río Ribeira 2 puntos

PARCIAL- (do 50%) ou grandes manchas 1 punto

Río Ribeira 1 punto

PEQUENAS MANCHAS ILLADAS sen conexión clara entre elas 0 punto

Río Ribeira 0 punto

- **Kit de análise físico químico**

Para facer a análise físico química da auga do río, Proxecto Ríos entrega aos grupos voluntarios un kit para analizar osíxeno disolto, pH, Nitratos, transparencia...etc.

Se estás interesada/o en participar no Proxecto Ríos

Visita a nosa web:

www.proxectorios.org

Ou a nosa páxina do facebook:

<https://www.facebook.com/pages/Proxecto-R%C3%ADos/311328652227803?sk=wall>

Ou ponte en contacto con nós:

email: ramses@adega.info

tlf. 981 57 00 99

Estamos en:

Travesa de Basquiños 9 Baixo

Santiago de Compostela (A Coruña)

Galiza